

1- ARKA PLAN

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununda, 3 Haziran 2010 tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 13 Haziran 2010 tarih ve 27610 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5983 sayılı Kanunla değişiklik yapılmıştır. Kooperatifler Kanununda yapılan değişiklikler şöyledir:

13 Haziran 2010 PAZAR

Resmî Gazete

Sayı : 27610

KANUN

KOOPERATİFLER KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5983

Kabul Tarihi: 3/6/2010

MADDE 1 – 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 48 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri hariç olmak üzere, ortak sayısı 500'den fazla olan kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının genel kurul toplantılarındaki yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimleri, gizli oy açık tasnif esasına göre yapılır. Kooperatiflerin organ seçimlerinde her ortak, en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir. Anasözleşmelerin bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 2 – 1163 sayılı Kanunun 81 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Amacına ulaşarak dağılma sürecine girmiş olan kooperatiflerden çıkan veya çıkarılan ortağın konutu veya işyeri çıkma veya çıkarılma sebebiyle geri alınamaz; ancak, bu eski ortaklar daha sonra oluşabilecek tasfiye masraflarına katılırlar.”

MADDE 3 – 1163 sayılı Kanunun 90 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 90 – İlgili bakanlık; kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, kooperatif merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin işlem ve hesaplarını ve varlıklarını müfettişlere, kooperatif kontrolörlerine veya denetim için görevlendirilecek olan personele denetlettirebilir.

Kontrolörlerin seçilme ve çalışma usul ve esasları ile görev ve yetkileri tüzükle tespit olunur.

Birinci fıkradaki teşekküller, denetim sonuçlarına göre ilgili bakanlıkça verilecek talimata uymak zorundadırlar. Yapılan denetimler sonucunda, kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, kooperatif merkez birliklerinin, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin ve bunların iştiraklerinin yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilerinin, hukuka açıkça aykırı eylem ve işlemlerinin tespit edilmesi durumunda, ilgili Bakanlık, kamu yararı ve hizmet gerekleri dikkate alınarak gecikmesinde sakınca görülen hallerde ileride telafisi güç veya imkansız zararlara yol açılmasının engellenmesi amacıyla bu kişilerin görevlerine tedbiren son verebilir. Bu durumda ilgili Bakanlık, bir yıl içerisinde olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması için gerekli tedbirleri alır.

Kooperatifler ve üst kuruluşlarına kredi veren kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve ilgili bakanlıklar; verilen kredilerin açılış gayesine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını, plan ve projesine uygunluğu, teknik özellikleri ve kalite

açısından denetleyebilirler.

Kooperatiflerde ve üst kuruluşlarında görevli bulunanlar bu kuruluşlara ait mal, para ve para hükmündeki kağıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kooperatif kontrolörlerine, denetimle görevlendirilen personele ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, saymasına ve incelemesine yardımda bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmakla yükümlüdürler.

Birinci fıkradaki teşekküller, ilgili Bakanlıkça teşekküle ilişkin olarak istenilen her türlü bilgi, belge ve kayıtları, tanınan süre içinde tam olarak vermek zorundadır.”

MADDE 4 – 1163 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İlgili bakanlık deyiminden, bu Kanun kapsamındaki tarımsal amaçlı kooperatifler ve üst kuruluşları için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, yapı kooperatifleri ve üst kuruluşları için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve diğer kooperatifler ve üst kuruluşlar için ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı anlaşılır.”

MADDE 5 – 1163 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3 – 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 1 inci maddesi uyarınca Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yapı kooperatifleri ve üst kuruluşları ile ilgili başlatılmış veya planlanmış iş ve işlemler ile bunlara dair her türlü hak, yetki ve görevler Bayındırlık ve İskan Bakanlığına devredilmiştir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca başlatılmış veya planlanmış iş ve işlemleri yürütmeye, bunlar hakkında yeni iş ve işlemler yapmaya, gerekli görülenleri tasfiye etmeye yetkilidir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı; Kooperatifler Kanununun ek 1 inci maddesi uyarınca yapılan iş ve işlemlerden dolayı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının taraf olduğu işlemlerde ve sözleşmelerde taraf olur ve bu Bakanlık leh ve aleyhine açılmış ve bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce bu Bakanlık tarafından yapılmış olan iş ve işlemler sebebiyle açılacak olan davalarda kendiliğinden taraf sıfatını kazanır.

Bu madde ile devredilmesi öngörülen her türlü işleme ilişkin evrak ile dava dosyaları ve sair malzemenin devri, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca müştereken belirlenecek usul ve esaslara göre gerçekleştirilir.

GEÇİCİ MADDE 4 – Bayındırlık ve İskan Bakanlığının personel ve teşkilat yapısı, yapı kooperatifleri ile ilgili olarak bu Kanun ile verilen görevleri yürütmeye hazır hâle getirilinceye kadar, hizmetine ihtiyaç duyulan personel, her türlü özlük hakları saklı kalmak kaydıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı emrinde bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren bir yıl süre ile geçici olarak görevlendirilir.”

MADDE 6 – 13/12/1983 tarihli ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“r) Yapı kooperatifleri ve üst birlikleri ile ilgili olarak 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve diğer kanunlar ile verilen görevleri yapmak, yapı kooperatifçiliğinin gelişmesini sağlayacak tedbirleri almak, bu kooperatifler ile üst birliklerinin kurulmasına, işleyişine, tasfiyesine ve denetlenmesine ve yapı kooperatiflerinin kuruluş kayıtlarının ve sicillerinin tutulmasına dair iş ve işlemleri yapmak, yaptırmak ve denetlemek.”

MADDE 7 – 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının mülga (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“b) Yapı kooperatifleri ve üst birlikleri ile ilgili olarak Kooperatifler Kanunu ve

diğer kanunlar ile Bakanlığa verilen görevleri ve yapı kooperatiflerinin ve üst birliklerinin kurulmasına, işleyişine, tasfiyesine ve denetlenmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak, yapı kooperatiflerinin kuruluş kayıtlarının ve sicillerinin tutulmasını sağlamak ve uygulamaları denetlemek,

c) Yapı kooperatifçiliğinin gelişmesi ve işleyişi ile ilgili tedbirler almak, kooperatiflere mali destek sağlanmasına yardımcı olmak, teknik destek sağlamak ve gerekli mevzuatı hazırlamak,”

MADDE 8 – 8/1/1985 tarihli ve 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“m) Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı tarımsal amaçlı kooperatifler, tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri ile yapı kooperatifleri ve üst birlikleri hariç olmak üzere, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri ile genel hükümlere tabi kooperatiflerin ve birliklerin kuruluş, işleyiş ve denetimlerine ait işlem ve hizmetleri yürütmek,”

MADDE 9 – 3143 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı tarımsal amaçlı kooperatifler, tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri ile yapı kooperatifleri ve üst birlikleri hariç olmak üzere, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri ile genel hükümlere tabi kooperatiflerin ve birliklerin kuruluş, işleyiş ve denetimlerine ait işlem ve hizmetleri yürütmek,”

MADDE 10 – Bu Kanunun;

- a) 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri yayımı tarihinde,
  - b) Diğer maddeleri yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,
- yürürlüğe girer.

MADDE 11 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

12/6/2010

TÜRKKENT olarak kanun yasalaşmadan, tasarı halindeyken görüşlerimiz kamuoyuna sunulmuş olmakla birlikte, kanun tasarısında TBMM’de görüşmeleri sırasında verilen önergelerle değişiklikler yapılmış, kurum görüşleri alınmadan bu önergeler yasalaşmıştır.

Kanun ile getirilen en önemli değişikliklerden birisi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının görev alanında olan yapı kooperatiflerinin Bayındırlık ve İskan Bakanlığı görev alanına alınmasıdır. Bu değişikliğe bağlı olarak da Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, diğer mevzuatta uyum/değişiklik çalışmalarına başlamış ve hazırladığı taslakları ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerine sunmuştur.

Türkiye Milli Kooperatifler Birliği’nin tarafımıza 9 Aralık 2010 tarihli yazısı ile bildirdiği bu mevzuat değişiklikleri ile ilgili TÜRKKENT görüş ve önerileri aşağıda aktarılmıştır.

2. KONUT YAPI KOOPERATİFİ ANASÖZLEŞMESİ TASLAĞI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Görüşlerimizin oluşturulmasında, mevcut konut yapı kooperatifi anasözleşmesi örneği (Sanayi ve Ticaret Bakanlığının hazırladığı ve bugüne kadar kullanılan) ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan taslak arasındaki farklılıkların tespit edilmesi ve Kooperatifler Kanunu ile uyumluluğunun değerlendirilmesi yöntemi izlenmiştir.

Bu çerçevede Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan Konut Yapı Kooperatifi Anasözleşmesi Taslağının, Kooperatifler Kanununda yapılan son değişikliklerle genel olarak uyumlu olduğu görülmüştür. Değişikliklerle ilgili değerlendirmeler aşağıda verilmiştir.

“Oy Hakkı ve Temsil :

Madde 24- Bütün ortaklar genel kurula katılma hakkına sahiptir. Her ortak yalnız bir oya sahip olup, yazı ile izin verilmek suretiyle bir ortak diğer bir ortağın oyunu kullanmak üzere temsilci tayin edebilir.

Ortak sayısı 500’den fazla olması halinde, yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimleri, gizli oy açık tasnif esasına göre yapılır. Bu durumda her ortak, en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir. Ayrıca kooperatifin ortak sayısı 1000’i geçtiğinde her ortak en çok 9 olmak üzere birden fazla ortağı temsil edebilir. Ancak yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimlerinde her ortak, en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir.

Eş ve birinci derece (ortağın; eşi, çocuğu, annesi, babası ile eşinin annesi ve babası) akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz.

Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile kooperatifi temsile yetkili kılınılan kimseler vekaleten oy kullanamazlar.

Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile kooperatifin işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış olanlar yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar. Bu hüküm denetçiler hakkında uygulanmaz. Denetçiler sadece kendi ibralarında oy kullanamazlar.

Hiçbir ortak; kendisi, eşi veya usul ve furuğu ile kooperatif arasında ortaklık ilişkileri dışındaki şahsi bir işe veya uyuşmazlığa ait görüşmelerde oy kullanamaz.”

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 48. maddesinde yapılan değişiklik gereği ortak sayısı 500’den fazla olan kooperatiflerde seçimlerin gizli oy açık tasnif esasına göre yapılması öngörülmüştür. Esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatiflerinin bu düzenlemenin dışında bırakılmasının kooperatif türleri arasındaki eşitlik ilkesine aykırı olduğu görüşümüz hala geçerlidir.

Anasözleşme düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere ortak sayısının 1000’in üzerinde olması halinde her ortak 9 ortağa kadar temsil yetisine sahipken seçimlerde temsil ettiği sadece bir ortak için oy kullanabilecektir. Bu da uygulamada sorunların yaşanmasına neden olacaktır. Ortak temsil edeceği kişilerden vekaletname alırken hangisinde seçim için oy kullanacağını, hangisinde kullanmayacağını belirtmek zorunda kalacaktır. Başka bir ortağa vekalet vererek genel kurulda temsil edilen

örneğin 8 ortak da seçimlerde oyunu kullanamayacaktır. Bu da demokratik katılım ilkesine aykırı bir düzenlemedir.

Yapılması gereken ya her bir ortağın en fazla bir ortağı temsil etme hakkının olması ya da 9 ortağa kadar seçimlerde oy verme hakkı dahil tüm temsil yetkilerini kullanabilme hakkının verilmesidir.

Bakanlığa Gönderilecek Belgeler :

Madde 41 –Genel kurulu izleyen ilk mesai günü yönetim ve denetim kurulları raporları ile bilanço ve gelir-gider cetvelleri genel kurul toplantı tutanağı ile ortaklar cetvelinin ve istenebilecek diğer belgelerin onaylı birer örneği, kooperatifin ticaret siciline tescil edildiği yerdeki İl Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne tevdi edilir.

Genel kurul kararlarının tescil ve ilanı yapıldıktan sonraki ilk mesai gününde genel kurul kararları e-kooperatif bilgi sisteminde Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne yayınlanır.

Anasözleşmenin 41. maddesinde kanun değişikliğinden bağımsız olarak yapılan değişiklikle genel kurul evraklarının İl Müdürlüğüne verilme süresi bir aydan 1 güne indirilmiştir. Bu değişikliğin gerekçesi belirtilmemiş olmakla birlikte süreci hızlandırmanın hedeflendiği anlaşılmaktadır. Ancak gelir tablosu damga harcı makbuzu, bilgi formu gibi bazı evrakların genel kurulu izleyen ilk mesai gününde İl müdürlüğüne verilmesi zor olabilecektir. Ayrıca kooperatiflerin genel kurullarının ağırlıklı olarak Haziran ayında yapıldığı göz önüne alınırsa il müdürlüğünün bu evrakları teslim alması da ayrı bir yoğunluk yaratacaktır.

Haziran ayı gibi kooperatiflerin yoğun olarak genel kurul toplantılarını yaptıkları dönemlerde her toplantıya bakanlık temsilcisi katılamamaktadır. Bu durumda genel kurul toplantısından sonra İl Müdürlüğünden genel kurula temsilci katılmadığına dair yazı alınmakta ve bu yazı Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne tescil ve ilan için gerekli diğer evraklarla birlikte verilmektedir. Yoğun dönemlerde bu evrakın İl Müdürlüğünden alınması da uzun bir süre alabilmektedir.

İlgili genel kurul evraklarının genel kurul tarihinden itibaren örneğin 5 iş günü içinde Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğüne verilmesi uygun bir çözüm olabilecektir.

Diğer taraftan bu rapor kapsamında değerlendirilen “Yapı Kooperatifleri Ve Üst Kuruluşlarının Genel Kurullarında Bulundurulacak Bayındırlık Ve İskan Bakanlığı Temsilcisinin Nitelik Ve Görevleri Hakkında Tüzük”te genel kurul evraklarının toplantıya katılacak Bakanlık Temsilcisi tarafından il müdürlüğüne genel kurulu izleyen ilk mesai gününde verilmesi öngörülmüştür.

Sonuç olarak genel kurul evraklarının kooperatif tarafından mı yoksa Bakanlık Temsilcisi tarafından mı il müdürlüğüne (üst kuruluşlarda Bakanlığa) verileceği konusunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Temsilcinin katılmadığı toplantılarda bu görevin doğal olarak kooperatif tarafından yapılması gerekecektir.

Maddenin son paragrafında belirtilen **e-kooperatif bilgi sistemi** konusunda kooperatif kesime bilgi verilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. E-kooperatif bilgi sistemine kooperatiflerin ve üyelerinin erişimi, bilgilerin paylaşımı, veri girişlerinin kimin tarafından yapılacağı gibi konulara açıklık getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca genel kurul kararlarının tescil ve ilan edildiği bilgisine il müdürlüğünün nasıl ulaşacağı konusu da açıklanmalıdır. Bu bilgiyi kooperatifin mi vereceği, yoksa il müdürlüğünün

Ticaret Sicil Müdürlüğü ve Ticaret Sicil Gazetesinden mi temin edeceğinin belirtilmesi gereklidir.

Görev ve Yetkiler:

Madde 44-Yönetim kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır.

Yönetim Kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

14-Kooperatiflerini e-kooperatif bilgi sistemi üzerinden takip edebilmeleri için kooperatif ortaklarına Bayındırlık ve İskan Müdürlüklerinden kullanıcı şifresi temin etmek.

E-kooperatif bilgi sistemi ile ilgili olarak 44. maddeye eklenen fıkra ile ilgili de yönetim kuruluna ek görev verilmiştir. Özü itibarıyla, e-kooperatif bilgi sisteminde kooperatif ile ilgili hangi bilgilerin yayınlanacağı konusunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Yönetim kurulunun üyeler adına bu şifreyi nasıl temin edeceği ve vereceği, şifreyi üyelerin sadece sistemden bilgi edinmek için mi kullanacağı, sistemdeki verilerin ve dolayısıyla şifrenin gizlilik derecesi gibi konular akla gelen ilk sorular olarak karşımıza çıkmaktadır.

DENETİM KURULU

Seçimi ve Süresi :

Madde 52- Denetçiler, genel kurul namına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını tetkik eder.

Genel kurul, **denetleme organı** olarak en az bir yıl için en az iki veya daha fazla denetçi aynı sayı kadar da yedek denetçi seçer.

Denetçilerin ve yedeklerinin kooperatif ortaklarından olması şart değildir.

Genel kurulca süre tespiti yapılmaması halinde denetçiler bir yıl için seçilmiş sayılır. Süreleri biten üyeler tekrar seçilebilir.

Genel kurul lüzum görürse **yönetim kurulu üyelerini** her zaman değiştirebilir.

Yönetim kurulunun asil ve yedek üyeleri genel kurulda en çok oy alanlar arasından sıra ile belirlenir. Oylarda eşitlik halinde kuraya başvurulur.

Denetim Kurulunun seçimi ve süresi ile ilgili 52. maddenin ilk cümlesinde denetçilerin görevi tanımlanmıştır. Bu tanımlamanın 54. maddede yer alması gerekmektedir. Ayrıca "denetleme organı" tabiri de yenidir. Bunun yerine "denetim kurulu" ifadesinin kullanılması uygun olacaktır.

Maddenin son iki paragrafında yanlışlıkla yönetim kurulu ile ilgili konular yer almıştır. Bu paragraflarda "yönetim kurulu" yerine "denetim kurulu" yazılması gerekmektedir.

Gelir - Gider Farkı ve Dağıtım :

Madde 70- Gelir- gider farkı genel kurulca onaylanan yıllık bilançoya göre tespit edilir.

Yönetim ve denetim kurulu üyelerine gelir-gider farkından pay verilemez ve kooperatif yalnız ortakları ile işlem yapar.

Ortaklarla yapılan işlemlerden doğmuş bulunan gelir-gider müspet farkının tamamı yedek akçe olarak ayrılır. Yedek akçeler ortaklara dağıtılamaz, sermaye üzerinden kazanç dağıtılamaz.

Gelir-gider farkı menfi olduğu takdirde, ortaya çıkan açık yedek akçelerden, bunun yetmemesi halinde ortak sermaye paylarından ve 71. maddeye göre oluşturulan özel fondan karşılanır.

Özel Fon :

Madde 71- Kooperatif ortak dışı işlemlerde bulunmuş ise **70'nci madde gereğince fon için ayırım yapıldıktan sonra**, geri kalan müspet farkın tamamı kooperatifin gelişmesine yarayacak işlerde kullanılmak üzere özel bir fon hesabında toplanır. Bu fonda toplanan hasılanın kullanımına ilişkin esaslar genel kurulca kararlaştırılır.

Anasözleşmenin 70. maddesinde yapılan düzenleme uygun bulunmuştur. Önceki anasözleşme örneğinde yer alan gelir-gider olumlu farkından ayrılması öngörülen %1 Maliye Bakanlığı hesabına yatırılan fon, bilindiği gibi Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile kaldırılmış olmakla birlikte kanun ve anasözleşmelerde yer aldığı için uygulamada bu fonun ayrılıp ayrılmayacağı konusunda farklı görüşlerin oluşmasına neden olmaktadır. Yapılan yeni düzenlemede bu fonun kaldırılması farklı uygulamaların engellenmesi açısından olumlu bir girişimdir.

Ancak Anasözleşmenin 71. maddesinde, kaldırılan bu %1'lik fon tekrar kullanılmıştır. "70'nci madde gereğince fon için ayırım yapıldıktan sonra geri kalan" kısmının madde metninden çıkarılması uygun olacaktır. Artık 70. maddede böyle bir fon (%1) kalmamıştır.

Dağılma Sebepleri :

Madde 85- Kooperatif:

- 1-Ortak sayısının 7'den aşağı düşmesi üzerine,
- 2-Genel kurul kararıyla,
- 3-İflasın açılmasıyla,
- 4-Kanunlarda öngörülen diğer hallerde, Bayındırlık ve İskan Bakanlığının mahkemededen alacağı karar üzerine,
- 5-Diğer bir kooperatifle birleşmesi veya devralınması suretiyle,
- 6-Üç yıl olağan genel kurul toplantısını yapmaması halinde,
- 7-Amacına ulaşma imkanının kalmadığının Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca tespiti halinde mahkemededen alacağı kararla dağılır.

Ayrıca, kooperatif anasözleşmede gösterilen işlerin tamamlanması ve ferdi mülkiyete geçilip konutların ortaklar adına tescil edilmesiyle amacına ulaşmış sayılır ve dağılır. Ancak, tescil tarihinden itibaren altı ay içerisinde usulüne uygun şekilde anasözleşme değişikliği yapılarak kooperatifin amacının ve türünün değiştirilmesi halinde dağılmaya ilişkin hüküm uygulanmaz.

Kooperatif amacına ulaşılarak dağılma sürecine girmiş olması halinde, kooperatiflerden çıkan veya çıkarılan ortağın konutu çıkma veya çıkarılma sebebiyle geri alınmaz; ancak, bu eski ortaklar daha sonra oluşabilecek tasfiye masraflarına katılırlar.

Anasözleşmenin 85. maddesinde, kooperatifler kanununda yapılan değişikliğe bağlı olarak bir paragraf eklenmiştir. Maddede Kooperatifin dağılma sürecine girmiş olması halinde kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortağın konutunun çıkma veya çıkarılma sebebiyle geri alınamayacağı belirtilmektedir. Kooperatif ortağının çıkması veya çıkarılması kesinleştikten sonra üyelik hak ve sorumlulukları kalmayacağından oluşabilecek tasfiye masraflarına nasıl katılacağı belirsiz bırakılmıştır.

Yapılan düzenleme ile özellikle kooperatife borcu bulunan ortaklardan, konutu geri alınamayacağı için, kooperatif alacaklarının nasıl tahsil edileceği konusu da belirsizdir. Bu yeni kanun hükmünün daha iyi anlaşılabilmesi için Anasözleşmeye açıklayıcı hükümlerin getirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

3. YAPI KOOPERATİFLERİ VE ÜST KURULUŞLARININ GENEL KURULLARINDA BULUNDURULACAK BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI TEMSİLCİSİNİN NİTELİK VE GÖREVLERİ HAKKINDA TÜZÜK İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Tüzüğün değerlendirmesinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Temsilcisinin Nitelik ve Görevleri Hakkında Tüzük ile karşılaştırma, uygulamadaki mevcut ve olası aksaklıklar, günün ihtiyaçları ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi yöntemi izlenmiştir. Tüzük ile ilgili değerlendirmeler aşağıda verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Bakanlık Temsilcilerinin Nitelikleri ve Temsilci İstemi

Temsilcilerin nitelikleri

Madde 4 – (1)Temsilcinin aşağıda belirtilen niteliklere sahip olması gerekir:

- Bakanlık merkez veya taşra teşkilatında memur veya **sözleşmeli (4B)** olmak,
- En az önlisans düzeyinde diploma sahibi olmak,
- Bakanlıkça kooperatifçilik konusunda düzenlenecek eğitime katılmış ve başarı sağlamış olmak,

(ç) Ayrıca bu tüzük yayımlandığı tarihte Bakanlık Merkez ve Taşra Teşkilatlarında en az **önlisans** mezunu olmak şartı ile beş yıldan fazla memur veya **sözleşmeli (4B)** olarak görev yapmış olmak,

(2) Birinci fıkrada yazılı nitelikleri taşıyan temsilci görevlendirilemediği takdirde, atama diğer devlet memurları arasından yapılabilir.

Temsilcilerin, Bakanlığın sözleşmeli (4B) personeli olması, sözleşmelerinin feshi halinde temsilcilerin bilgi birikimlerinin kaybı anlamına gelecek, yeni sözleşmeli personelin de eğitim, vb. alması gerekeceğinden ve deneyim sahibi olması zaman alacağından sorun yaratabilecek bir düzenleme olarak görülmüştür.

Bunun dışında Bakanlığın temsilci olarak görevlendireceği memur veya personelin hangi dallarda eğitim almış olması gerektiğinin belirtilmesinde yarar bulunmaktadır. Konut yapı kooperatiflerinin genel kurullarına katılacak temsilcilerin hukuki, mali ve teknik alanlarda donanımlı olmaları, genel kurullarda görevlerini daha iyi yerine getirmelerini sağlayacaktır.

Temsilci istemi

Madde 5 - (1) Bakanlık temsilcisi, Kooperatifler Kanunu'nun 45 inci maddesi gereğince genel kurul toplantısından en az 15 gün önce, toplantı çağrısı ilan örneği ve toplantı gündemi ile birlikte kooperatifin ticaret siciline tescil edildiği yerdeki Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünden istenir.

(2) **Kooperatif Merkez Birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği için bu istem Bakanlıktan yapılır.**

(3) Bakanlık veya Taşra Teşkilatı uygun bir süre içerisinde temsilciyi atar ve istemde bulunan kooperatife veya üst kuruluşa bildirir.

(4) **Usulüne uygun şekilde istemde bulunulduğu halde temsilci toplantıya gelmezse, durum o yerin mülki idare amirine bildirilir ve temsilci onun tarafından atanır.**

Kooperatif merkez birliklerinin temsilci istemini Bakanlıktan yapmaları uygun bulunmuştur.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Temsilcisine ilişkin Tüzük'te de aynı olmakla birlikte (4). maddede belirtilen temsilcinin toplantıya gelmemesi durumunun kimin tarafından o yerin mülki idare amirine bildirileceği belirsizdir. Ayrıca mülki idare amirinin toplantıya başladıktan sonra temsilci ataması mümkün olmayacaktır. Kaldı ki genel kurul toplantıları hafta sonu da yapılabilmektedir. Kooperatifler Kanununun 87. maddesinde ilgili hüküm şöyledir:

“ Ancak usulüne uygun müracaat yapıldığı halde, temsilci toplantıya gelmez ise toplantı icrasını temin etmek üzere, mahalli idare amirine durum bildirilir. **Temsilci yine gelmez ise bir saat sonunda toplantıya başlanır.**”

(4). Benden kanunda yazdığı şekilde düzenlenmesi daha uygun olacaktır.

Yapı Kooperatifleri ve Üst Kuruluşlarında Temsilcilerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Genel kurul toplantısından önceki görevler

Madde 6 – (1) Bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısından önce;

(a) Toplantı çağrısının Kooperatifler Kanunu ve anasözleşme hükümlerine uygun bulunup bulunmadığı,

(b) Toplantıya katılmaya hak kazanmış olan ortakları gösteren listenin, Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesine uygun şekilde düzenlenip düzenlenmediği, listenin ortaklar veya ortak temsilcileri tarafından imzalanıp imzalanmadığı, hazır olanların görebileceği bir yere asılıp asılmadığı,

(c) Anasözleşmede bir ortağı diğer bir ortağı temsil edebileceğine dair bir hükmün bulunup bulunmadığı,

(ç) Ortaklar listesini asalet veya temsilen imzalayan ortakların kimliklerini belirten ortaklık senedi veya cüzdanının imza sırasında ibraz edilip edilmediği,

(d) Grup temsilcilerinin usulüne uygun olarak seçilip seçilmedikleri,

(e) Kanun ve anasözleşme ile tespit olunan yükümlerini yerine getirmemesi nedeniyle yönetim kurulu tarafından genel kurula alınmamasına karar verilen ortakların ve **çıkış için hesap senesi sonu ve en az 6 ay önceden haber verenlerin genel kurula katılacak ortakları gösteren listeye yazılıp yazılmadığı** hususlarını incelemekle görevlidir.

Tüzüğün 6. maddesinin (e) bendi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Temsilcisi ile ilgili Tüzükte şöyledir: Madde 5- (f) Kanun ve anasözleşme ile tespit olunan yükümlerini yerine getirmemesi nedeniyle yönetim kurulu tarafından genel kurula alınmamasına karar verilen ortakların ve genel kurul toplantı tarihinden **en az 6 ay önce ortak olmayanların** genel kurula katılacak ortakları gösteren listeye yazılıp yazılmadığı hususlarını incelemekle görevlidir.

Bu bentte genel kurula katılamayacak, dolayısıyla ortaklar listesinde yer almaması gereken ortaklar tanımlanmaya çalışılmıştır. Bilindiği gibi yapı kooperatiflerinde yeni üye olanların genel kurula katılmasında herhangi bir süre sınırlaması bulunmamaktadır (Kooperatifler Kanunu Madde 26 – (Değişik: 6/10/1988 - 3476/6 md.) Üç ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına

sahiptir. Yapı kooperatiflerinde genel kurul toplantılarına katılmak için bu şart aranmaz).

Bayındırlık Bakanlığı Temsilcisine ilişkin Tüzükte ise, doğru bir düzenleme olarak yeni üye olanlarla ilgili kısım kaldırılmış olmakla birlikte ortaklıktan çıkanlarla ilgili cümle eklenmiştir. Ancak bu cümlede “çıkış için hesap senesi sonu ve en az 6 ay önceden haber verenlerin” kısmı Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan anasözleşme ile uyumlu değildir.

Tüzüğün 6. maddesinde (e) bendinde yazan konu ile ilgili olarak Kooperatifler Kanununun 12. Maddesi şöyledir:

III – Bildirme süresi ve çıkma zamanı:

Madde 12 – Çıkış, ancak bir hesap senesi sonu için ve en az 6 ay önceden haber verilerek yapılır. Anasözleşmede daha kısa bir süre belirtilip hesap senesi içinde çıkışa müsaade edilebilir.

Bakanlık tarafından görüşe sunulan Konut Yapı Kooperatifi Anasözleşmesi taslağında ilgili madde ise şöyledir:

ORTAKLIKTAN ÇIKMA:

Madde 13- Her ortak, hesap senesi sonundan en az bir ay önce yönetim kuruluna yazı ile başvurmak suretiyle ortaklıktan çıkabilir. Yönetim kurulu bu hükme uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, yazılı başvurunun kooperatif kayıtlarına girişinden itibaren bir ay içinde kabulden kaçınırsa, ortak, çıkma dileğini noter aracılığı ile yönetim kuruluna bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.

Anasözleşmede çıkış için haber verme süresi kısaltılabilmektedir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan örnek anasözleşme taslağında da 6 aylık süre bir ay olarak kısaltılmıştır.

Anasözleşmede ortaklıktan çıkma belirli bir süre için (en çok 5 yıl) sınırlandırılabilmektedir (Kooperatifler Kanunu Madde 11). Başka bir deyişle, çıkış için hesap senesi sonu ve en az 6 ya da anasözleşmeye göre 1 ay önce haber veren ortak, anasözleşmede ortaklıktan çıkma sınırlandırılmışsa, ortak olduğu tarihe bağlı olarak ortaklıktan çıkamayabilecektir.

Bunlara bağlı olarak Tüzüğün 6. maddesinin (e) bendi şöyle düzenlenebilecektir:

(e) Kanun ve anasözleşme ile tespit olunan yükümlerini yerine getirmemesi nedeniyle yönetim kurulu tarafından genel kurula alınmamasına karar verilen ortakların ve **çıkış için anasözleşmeye uygun olarak hesap senesi sonu ve anasözleşmede belirtilen süreden önce haber verenlerin genel kurula katılacak ortakları gösteren listeye yazılıp yazılmadığı hususlarını incelemekle** görevlidir.

Tüzükte aynı konunun yer aldığı 7. maddenin (f) bendinde de benzer değişikliğin yapılması gerekecektir.

Genel kurul toplantısındaki görevler

Madde 7 – (1) Bakanlık temsilcisi genel kurulun açılış ve devamı sırasında;

a) Anasözleşmede açılış yapmakla görevlendirilmiş bir kimse varsa görevi bunun yapıp yapmadığı, anasözleşmede böyle bir kimse gösterilememişse teamüle göre hareket edilip edilmediği,

b) Toplantıya başlanabilmesi için anasözleşmede kayıtlı toplantı nisabının mevcut olup olmadığı ve yoklama yapıp yapılmadığı,

c) Başkan anasözleşme ile tayin olunmamışsa, başkanın, divan katiplerinin ve oy toplamakla görevlendirilecek ortakların usulüne uygun olarak seçilip seçilmediği,

ç) Gündemin Türk Ticaret Kanunu'nun 369'uncu maddesine göre düzenlenip düzenlenmediği, görüşmelerin gündeme ve gündem sırasına göre yapıp yapılmadığı,

d) Yönetim Kurulu üyeleri ve denetçilerin azli, hesap komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması hususlarının gündemde olmasa bile, ortaklar tarafından teklif edilmesi halinde, başkanlık divanınca gündeme konulup konulmadığı,

e) Olağanüstü genel kurul toplantısında görüşmelerin genel kurulu toplantıya çağırılanların düzenledikleri gündeme göre devam edip etmediği,

f) Kanun ve anasözleşme ile saptanan yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle, yönetim kurulu tarafından genel kurula alınmamasına karar verilen ortakların ve **çıkış için hesap senesi sonu ve en az 6 ay önceden haber verenlerin genel kurula alınıp alınmadığı,**

g) Çağrıya ilişkin hükümlere uyulmadığı takdirde, bütün ortakların genel kurulda hazır bulunup bulunmadığı, bulunanlardan biri tarafından toplantıya itiraz edilip edilmediği ve kararlara ait tutanağın ortaklar veya ortakların oybirliği ile seçecekleri temsilcileri tarafından imzalanıp imzalanmadığı,

h) Anasözleşmede daha fazla bir çoğunluk aranmamışsa genel kurulun, kooperatifin dağılması, tasfiyesi, diğer bir kooperatifle birleşmesi ve anasözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların, mevcudunun 2/3'ünün çoğunluğunu sağlayıp sağlamadığı,

ı) Anasözleşmede daha fazla bir çoğunluk aranmamışsa, ortağın şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması ve ek ödeme yükümlülüğü kararlarının bütün ortakların 3/4'ünün rızası ile alınıp alınmadığı,

i) Oyların mektupla bildirilmesi halinde, mektupların usulüne göre incelenip incelenmediği, bu hususla ilgili bir tutanak düzenlenip görevliler tarafından imzalanıp imzalanmadığı,

j) Grup temsilcilerinin oylarını talimata uygun olarak kullanıp kullanmadıkları,

k) Anasözleşmede açıklık olmadığı hallerde, genel kurulda seçim yapılmadan veya herhangi bir konu oya konmadan önce oyların gizli veya açık verilmesi hususunun oylanıp oylanmadığı, ortak sayısı 500 den fazla olması halinde yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimleri, gizli oy açık tasnif esasına göre yapıp yapılmadığı,

l) Oylama gizli yapıyorsa, her ortağa kooperatif mührü ile mühürlenmiş oy pusulası verilip verilmediği, ortağın ortak numarası, adı ve soyadı okunarak oyunu kullanmaya çağırılıp çağırılmadığı,

m) Kullanılan oyların hazır bulunanların huzurunda tasnif edilip edilmediği,

n) Genel kurul kararlarının kanuna, anasözleşmeye, anasözleşmede hüküm olmadığı takdirde kanunun ihtiyari ve yorumlayıcı hükümlerine, ahlaka ve adaba ve iyi niyet esaslarına aykırı olup olmadığı,

hususlarını incelemekle görevlidir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Temsilcisi ile ilgili Tüzükte yer alan, ancak Bayındırlık Bakanlığı Temsilcisi ile ilgili Tüzükte bulunmayan, temsilcinin genel kurul toplantısında incelemekle görevli olduğu hususlar arasında yer almasında yarar bulunan diğer bent şöyledir:

“Anasözleşmede aksine hüküm olmadığı takdirde genel kurul kararlarında ve seçimlerinde oyların yarından bir fazlasına itibar edilip edilmediği,”

Temsilcinin görüşünü belirtmesi, Bakanlığa bilgi vermesi

Madde 11 – (1) Temsilci; kanun ve anasözleşmeye aykırı olarak alınan kararlar hakkındaki görüşünü görüşmelere ilişkin tutanakta belirtir ve genel kurulun bitiminde toplantının kanun ve anasözleşme hükümlerine göre yürütülüp yürütülmediğine ilişkin görüşünü, kooperatifin ticaret siciline tescil edildiği yerdeki Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne (Kooperatif Merkez Birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği için Bakanlığa) bildirir.

(2) Genel kurulu izleyen ilk mesai günü yönetim ve denetim kurulları raporları ile bilanço ve gelir-gider cetvelleri genel kurul toplantı tutanağı ile ortaklar cetvelinin ve istenebilecek diğer belgelerin onaylı birer örneği, kooperatifin ticaret siciline tescil edildiği yerdeki Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne (Kooperatif Merkez Birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği için Bakanlığa) iletir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Temsilcisi Tüzüğünün 11. maddesine, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Temsilcisine ilişkin Tüzükte yer almayan bir paragraf eklenmiş, genel kurul evraklarının bakanlık Temsilcisi tarafından il müdürlüğüne ne zaman iletileceği tarif edilmiştir.

Bugüne kadar yapı kooperatifleri genel kurul evraklarını (toplantı tutanağı, hazirun listesi temsilciye toplantı sırasında vermek suretiyle) bir ay içinde ilgili il müdürlüğüne vermekteydi. Bayındırlık Bakanlığı Tüzüğünden anlaşıldığı kadarıyla temsilcinin tüm genel kurul evraklarını toplantı bitiminde alması ve il müdürlüğüne ilk mesai günü iletmesi öngörülmüştür.

Eğer böyle bir düzenleme öngörülmüş ise bunun konut yapı kooperatifleri anasözleşmesinde de açıkça yazılması gerekmektedir. Anasözleşme taslağı incelendiğinde genel kurul evraklarının ilgili il müdürlüğüne kooperatif tarafından verileceği anlaşılmaktadır.

4. YAPI KOOPERATİFLERİNİN VE ÜST KURULUŞLARININ DENETİMİ İLE İLGİLİ GÖREVLENDİRİLECEK PERSONEL VE DENETİMİ HAKKINDA TÜZÜK İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Yapı kooperatiflerinin ve üst kuruluşlarının Bakanlık personeline denetlenmesi konusu kooperatifler kanununda yapılan son değişiklikle gündeme gelmiştir. Kanun değişikliğinden önce ilgili Bakanlık kooperatiflerin denetimini kooperatif kontrolörleri veya müfettişlere yaptırırken yeni düzenleme ile görevlendireceği personele de denetim yaptırabilecektir.

Tüzük taslağından anlaşılan, Bayındırlık ve İskan Bakanlığının denetimde, kooperatif kontrolörleri yerine personel görevlendirme yoluna gideceğidir.

Tüzük maddelerine ilişkin değerlendirmelerimiz aşağıda sıralanmıştır:

İKİNCİ BÖLÜM

Denetim, Denetim Elemanı, Görev ve Yetkileri

Yapı Kooperatifleri ve Üst Kuruluşlarının Denetimi

Madde 4 – (1) Bakanlık, yapı kooperatifleri ve üst kuruluşlarının işlem ve hesaplarını ve varlıklarını denetim için görevlendirilecek olan personele denetlettirebilir.

(2) Yapı kooperatifleri ve üst kuruluşlarının denetiminde hukuki, mali, idari ve teknik konularda denetim yapılır.

(3) Yapı kooperatifleri, konusunu teşkil eden inşaatların plan ve projesine uygunluğu, teknik özellikleri ve kalite açısından da denetlenebilir.

Denetimle görevlendirilecek personelin 4. maddede belirtilen görevlerinin ayrıntılandırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Denetim yapılacak konular sıralanmış olmakla birlikte içeriği belirsizdir.

Tek bir personelin kooperatifin inşaatlarının plan ve projesine uygunluğunu, teknik özelliklerini ve kalitesini denetlemesi ise gerek süre açısından gerekse farklı uzmanlar gerektirmesi açısından yanlış sonuçların çıkartılmasına neden olabilecektir. Bilindiği gibi inşaatların denetimi, farklı disiplinlerden uzmanların düzenli/sürekli denetimini gerektiren bir konudur. Tüzükte Bakanlık personelinin inşaatları nasıl denetleyeceği konusunun daha net tanımlanması gereklidir.

Yine kooperatiflerin hukuki, mali, idari ve teknik konularda denetiminin hangi ölçütler kullanılarak yapılacağıın belirtilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Denetim Elemanları

Madde 5 – (1) Denetim elemanları; denetimin konusuna göre, Mühendislik ve Mimarlık Fakültelerinin mühendislik, mimarlık ve şehir ve bölge planlama bölümlerinden, Hukuk Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bölümlerinden mezun olan ve Bakanlığın Merkez ve Taşra Teşkilatlarında kadrolarında memur veya sözleşmeli (4B) çalışan personelinden seçilir. Zorunlu hallerde denetim görevi, idarenin onayı ile Meslek Yüksek Okullarının ilgili bölümlerinden mezun olan ve kadrolarında çalışan personelden de seçilebilir.

(2) Taşra teşkilatında mali denetimlerde görevlendirilecek nitelikte yeterince personelin bulunmadığı hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından ihtiyaç duyulan nitelik ve sayıda personel Valilikçe görevlendirilebilir.

Denetim Elemanlarının sözleşmeli personel olabilmesi konusundaki görüşümüz, Bakanlık Temsilcileri için belirttiğimiz görüş ile aynıdır. Denetim yapacak personelin, genel kurullarda görevlendirilecek temsilcilerden daha yetkin olması gerekirken Tüzükte, denetim yapacak personelin Bakanlıkta ya da teşkilatında en az çalışma süresi ve konu ile ilgili eğitimi/yeterliliği konularına girilmemiştir. Bu da önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilecektir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın kooperatif kontrolörleri ile ilgili Tüzüğüne göre kontrolörlerin yapılacak giriş ve yeterlilik sınavlarını başarması, belirli bir yaşın üstünde olmaması, vb. koşullar öngörülmüştür. Ayrıca Tüzüğün uygulanmasına ilişkin esaslar ile kontrolörlerin çalışma yöntemleri, hazırlayacakları raporlar ve tabi olacakları sınavlar, vb. konularda Yönetmelik düzenlenmiştir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın denetim elemanlarına ilişkin Tüzükte **denetim elemanlarının uyacağı ilkeler** belirtilmemiştir. Bu ilkeler Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kontrolörler Tüzüğünde ve Kooperatifler Kontrolörleri Yönetmeliğinde sıralanmıştır:

Kontrolörlerin Uyacıkları İlkeler

Madde 12 - Kontrolörler;

- Denetledikleri kuruluşların yönetim ve yürütme işlerine karışmamak,
- İnceledikleri belge ve defterlerde, işlemlerin denetlendiğini gösterir işaretler ile tarih ve imza dışında açıklama ve düzeltme yapmamak,
- Yapacakları işleri, görevleri dolayısıyla edindikleri gizli bilgi ve belgeleri açıklamamak, gizli yazı ve gizli raporlarını büro ilgilileri dışında başkalarına yazdırmamak,
- Başladıkları denetim işlerine Başkanlıktan izin almadıkça ara vermemek,
- Denetimle görevli oldukları sırada, bu işlerle ilgili kişilerin evlerine konuk olmamak, hizmet ve ikramlarını beşeri ve sosyal ilişkilerin gerekli kıldığı haller dışında kabul etmemek, bu kişilerden alışveriş yapmamak, borç alıp vermemek, zorundadırlar.

Kontrolörlerin Yükümlülükleri

Madde 13 - Kontrolörler; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kontrolörler Tüzüğü, bu Yönetmelik ve diğer mevzuatta öngörülen yetkilerini tam olarak kullanmak ve görevlerini eksiksiz yerine getirmekle yükümlüdürler.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Tüzük Taslağının Denetim Elemanlarının görev, yetki ve sorumluluklarının tanımlandığı 6. maddesinde ise aşağıdaki öneriler yapılabilecektir:

TÜZÜK TASLAĞI Denetim Elemanlarının Görev, Yetki ve Sorululukları	TÜRKKENT Görüş ve Önerileri
Madde 6- (1) 5 inci madde gereğince kendisine denetleme yetkisi verilen personel;	
a) Denetimi Bakanlığa ait kooperatiflerin her türlü işlem, hesap ve mal varlıklarını denetlemek,	Yönetmelikle denetimin usul ve esaslarının tanımlanması gerekmektedir.

BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI TASLAK ANASÖZLEŞME VE TÜZÜKLERİ HAKKINDA
TÜRK KENT GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

b) Denetledikleri işlerde tespit ettikleri yanlış ve eksikliklerin düzeltilmesi ve tamamlanması için gereken tedbirleri İl Müdürlüğüne teklif etmek ve gerektiğinde Bakanlığa intikal ettirmek.	Denetim elemanı öncelikle denetlediği kooperatif yetkililerine yanlış ve eksiklikleri belirterek düzeltilmesini istemelidir.
c) İlgililerin cezai sorumluluğunu gerektiren eylemleri saptadıklarında, durumun bir suç duyurusu ile Cumhuriyet Başsavcılığına iletilmesini sağlamak	İlgililerin cezai sorumluluğunu gerektiren eylemlerinin tanımlanması gerekmektedir. Örneğin bir mühendis denetim elemanı olarak görevlendirildiğinde mali konularda cezai bir durum olup olmadığını herhangi bir yeterlilik sınavından geçmeden veya eğitim almadan bilemeyecektir. Denetim elemanının suç duyurusunu Cumhuriyet Başsavcılığına iletilmesini nasıl sağlayacağı belirsizdir.
ç) Bakanlığın görev alanına giren konularda ve ilgili mevzuatın uygulanmasında görülen aksaklıklar hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak, görüş ve önerilerini bildirmek,	Bu konuda kooperatif kesimin de bilgilendirilmesinde yarar bulunmaktadır.
d) Kooperatifçiliğin geliştirilmesi ve yayılması, kooperatif görevlileri ve ortaklarının eğitilmesi çalışmalarına yardımcı olmak,	Denetim elemanının kendisinin de konu ile ilgili eğitim, kurs ve seminerlere katılması gereği bulunmaktadır. Ayrıca maddede belirtilen “yardımcı olmak” ifadesi, isteğe bağlı bir görev gibi anlaşılmaktadır. Bu ifadenin kesinlik içermesi ve düzenli eğitim vb. çalışmaların programlanması gerekmektedir.
e) Denetimleri sırasında, suç teşkil eden işlem tespit ettiklerinde durumu yetkililere bildirmek	Suç teşkil eden işlemlerin ne olabileceği belirsizdir. Bunun da yine ya tüzükte ya da çıkarılacak yönetmelikte tanımlanması gerekir. Suç teşkil eden işlemlerin hangi yetkililere nasıl bildirileceği belirsizdir.
f) Yürüttüğü denetim görevi için, gerektiğinde kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden bilgi ve belge istemek,	
g) Yaptığı denetim ile ilgili rapor hazırlamak ve görevlendiren makama sunmak,	Denetimle ilgili rapor türlerinin ve kapsamlarının ya Tüzükte ya da çıkarılacak yönetmelikte tanımlanması gerekir. Bu tanımlama hem denetimlerin belirli bir standarda göre yapılmasını hem de değerlendirmelerin daha iyi yapılmasını sağlayacaktır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifler Kontrolörleri Yönetmeliğinde Rapor çeşitleri ve düzeni konusunda ayrıntılı bir bölüm bulunmaktadır. Örneğin denetim raporları; “Genel Denetim Raporu”, “İnceleme Raporu”, “Suç Duyurusu

	<p>Raporu”, “Mesleki Çalışma Raporu”, “Yıllık Çalışma Raporu” gibi çeşitlere ayrılmıştır.</p> <p>Ayrıca raporların incelenmesi, hata ve eksikliklerin giderilmesi yöntemi Taslak Tüzükte tanımlanmamıştır.</p>
görev ve yetkilerine sahiptir.	
(2) Denetimin konusu, kapsamı ve süresi görevlendirme yazısında gösterilir.	
(3) Hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile hazırlanan bu tüzükte, devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususlara uymayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinde sıralanan disiplin cezalarından birisi verilir.	<p>İçeriği tam olarak belirtilmeyen (örneğin yasaklanan işler Tüzükte belirtilmemiştir) bu cezai hüküm yerine, denetim elemanlarının yükümlülükleri ve uyacakları ilkelerin belirtilmesinde yarar bulunmaktadır. Bu daha olumlu bir yaklaşım olacaktır.</p>

Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan bu Tüzüğün içerik olarak eksik olduğu ve yanlış sonuçlar doğurabilecek, açık olmayan hükümler içerdiği söylenebilecektir.